

БЮДЖЕТУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА З КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

© Сажинець С. Й., 2016

Обґрунтовано доцільність управління діяльністю підприємства з капітального інвестування на засадах автономності та комерціалізації. Запропоновано здійснювати системне управління доходами, витратами та фінансовими результатами цього виду діяльності відокремлено від операційної та інших видів діяльності підприємства. Визначено, що для досягнення цієї мети як найважливіший фінансовий інструмент слід використовувати бюджетування локальних та загальних інвестиційних проектів. Розроблено форми окремих видів бюджетів, наведено методику і приклади їх складання.

Ключові слова: бухгалтерський облік, бюджет, бюджетування, інвестиційна діяльність, інвестиційний проект, капітальні інвестиції, управління, управлінський облік.

S. Sazhynets

Lviv Politechnic National University

BUDGETING IN THE MANAGEMENT OF ENTERPRISE CAPITAL INVESTMENT ACTIVITY

ã Sazhynets S., 2016

In a highly competitive market enterprises, to increase production and sales, have to invest heavily in the development of stock capital. They make major construction, reconstruction, modernization, purchase and create their own noncurrent assets and other tangible and intangible fixed assets. Such activity of the company is referred to as the activity of capital investment. Its effective operation requires system management on the principles of autonomy and commercialization. In other words, investment activity should be carried out separately from other types of enterprise activity, produced objects of fixed assets are to be “sold” to the main (operating) activities of the company.

In the described system of financial and economic relations leading role should belong to the management of investment project implementation on the basis of budgeting. This process involves budgeting of local investment projects for all objects of future fixed assets. Information on local budgets is subject for generalization to obtain consolidated budgets (by types and groups of non-current assets, business units, construction sites, ways of implementing investment works, sources of financing of capital investments, etc.).

The main components of the budget, which will make up the value of investment projects, are to be direct and indirect expenses and profit.

Direct budgetary expenses should be differentiated on the following:

- Material expenses. Including materials, structures, machinery and industrial equipment, vehicles, tools, appliances, industrial and household equipment, transportation and procurement expenses and other material expenses;

- Services. Their value should be directly included into the cost value of investment projects. It is advisable to allocate internal and external service contractors as a part of services;

- Base and extra wages to the staff directly engaged in the works on creation of fixed assets;
- Deductions for state compulsory social insurance;
- Other direct expenses (for production of documents, business trips, etc.).

Indirect expenses include:

- General investment expenses of the units that perform the construction, manufacturing and improvement of fixed assets and other noncurrent assets;
- General administrative expenses. They include the expenses on the maintenance of management system (deputy head of the company on the capital investment, the department of capital investment, etc.) and general administrative departments (warehouse, transport station, etc.), maintaining capital investment activities.

Direct expenses should be calculated in accordance with the consumption of materials, contracts, orders and other documents. Indirect costs and profits are to be organized according to the established enterprise standards.

Budgets of investment projects shall be used in planning the volume of capital investments, for accounting of actual investment expenses and monitoring the use of enterprise resources.

Key words: accounting, budget, budgeting, investment activity, investment projects, capital investments, management, management accounting.

Постановка проблеми

З метою підтримання досягнутого рівня та подальшого нарощування обсягів виробничо-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах жорсткої конкуренції вимушені інвестувати значні кошти на заміну зношеної частини та приріст власного основного капіталу. З цією метою на підприємствах здійснюють капітальне будівництво, реконструкцію, модернізацію, закупають і самостійно створюють основні засоби та інші види матеріальних і нематеріальних необоротних активів. Ця діяльність, яку називають діяльністю підприємства з капітального інвестування, не повинна здійснюватись хаотично, а підлягає належному організуванню та системному управлінню на засадах автономності і комерціалізації.

Під автономністю діяльності підприємства з капітального інвестування треба розуміти її відокремлення від інших видів звичайної діяльності (операційної та фінансової) із можливим виділенням на самостійний баланс. Автономність, своєю чергою, вимагає комерціалізації цього виду діяльності. Тобто, взаємовідносини між підрозділами підприємства, що забезпечують його діяльність з капітального інвестування та підрозділами інших видів діяльності цього самого підприємства, повинні здійснюватись на засадах “купівлі-продажу” матеріальних цінностей, робіт та послуг. При цьому “продавцем” створених (побудованих, споруджених, виготовлених, придбаних, вирощених тощо) необоротних активів буде служба капітального інвестування, а покупцями – відповідні виробничі та невиробничі підрозділи підприємства. Зрозуміло, що й підрозділи операційної діяльності “продаватимуть” матеріальні цінності, роботи і послуги для забезпечення потреб діяльності підприємства з капітального інвестування.

В охарактеризованій системі фінансово-економічних взаємовідносин провідне місце відводиться управлінню реалізацією інвестиційних проектів на засадах бюджетування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Питання теорії та практики управління капітальними інвестиціями висвітлюють у навчальних посібниках і підручниках, економічних наукових виданнях, дисертаційних роботах тощо. Найчастіше дослідження стосуються фінансового забезпечення капітального інвестування (К. В. Паливода [1], С. В. Урванцева [2], О. Г. Назарова [3] та ін.), методики бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і звітності (М. І. Бондар [4], Я. О. Ізмайлов [5] та ін.).

Натомість питання управління діяльністю підприємства з капітального інвестування на засадах системного бюджетування інвестиційних проектів, формування інвестиційних доходів, витрат та фінансових результатів вимагають поглибленого розгляду.

Постановка цілей

Метою публікації є висвітлення методики формування бюджетів локальних та загальних (зведених) інвестиційних проектів щодо створення об'єктів основних засобів та інших видів необоротних активів, формування нормативів непрямих (накладних) інвестиційних витрат і рентабельності діяльності підприємства з капітального інвестування.

Виклад основного матеріалу

Розвиток підприємства безпосередньо пов'язаний із реалізацією інвестиційних проектів з метою створення нових та поліпшення наявних необоротних активів.

В управлінні капітальними інвестиціями поняття “Інвестиційний проект” має різноманітне тлумачення. Тому на рівні діяльності підприємства з капітального інвестування доцільно також використовувати терміни “локальний” та “загальний (зведений)” інвестиційні проекти. Під локальним інвестиційним проектом необхідно розуміти кожен конкретний об'єкт капітального інвестування, який після його створення та доведення до стану, придатного для використання, буде зараховано на баланс підприємства до відповідної облікової групи необоротних активів. Сукупність локальних проектів кожної групи необоротних активів можна назвати загальними, або зведеними інвестиційними проектами.

Зважаючи на те, що діяльність підприємства з капітального інвестування, як і будь-який інший вид звичайної діяльності, має забезпечувати скарбницю підприємства чистими доходами, за кожним локальним інвестиційним проектом необхідно передбачати не тільки інвестиційні витрати, але й інвестиційні доходи. Останні мають компенсувати як прямі, так і накладні витрати та забезпечувати прибутковість діяльності підприємства з капітального інвестування. Тому з метою ефективного управління витратами та доходами за інвестиційними проектами у складі управлінського інструментарію доцільно використовувати системне бюджетування інвестиційних проектів.

Основними в системі бюджетування діяльності підприємства з капітального інвестування мають бути бюджети локальних інвестиційних проектів. Їх необхідно розробляти на кожен із майбутніх облікових (інвентарних, реєстраційних) об'єктів необоротних активів.

Бюджети локальних інвестиційних проектів мають бути належно оформлені та затверджені. Тому доцільно розробити бланки форм цих документів, затвердити наказом керівника підприємства для кожної із інвестиційних груп необоротних активів: основних засобів; малоцінних та інших необоротних матеріальних активів; нематеріальних активів; довгострокових біологічних активів тваринництва; довгострокових біологічних активів рослинництва.

У бланках форм бюджетів локальних інвестиційних проектів необхідно передбачити як постійні, так і змінні реквізити, а саме: назву та ідентифікаційний код підприємства; назву форми та її порядковий номер; наказ, яким затверджено бланк форми; період інвестування; назву та вартість інвестиційного об'єкта; назву підрозділу підприємства; перелік витратних статей та статтю прибутку; підписи посадових осіб, відповідальних за достовірність наведеної у формах цифрової інформації тощо.

Підставою для формування бюджетів локальних інвестиційних проектів має бути затверджений керівником підприємства на поточний період пооб'єктний план (титульний список) капітального інвестування та інша нормативно-планова інформація діяльності підприємства з капітального інвестування.

Інформація бюджетів локальних інвестиційних проектів підлягає узагальненню з метою отримання зведених (загальних) бюджетів інвестиційних проектів. Їх доцільно формувати не тільки за видами та групами необоротних активів, але й за підрозділами підприємства, об'єктами будівництва, способами виконання робіт, джерелами фінансування капітальних інвестицій, періодами створення необоротних активів тощо.

Класифікацію бюджетів інвестиційних проектів діяльності підприємства з капітального інвестування за пріоритетними ознаками, які використовують при формуванні звітної та обліково-аналітичної інформації про капітальні інвестиції, наведено на рис. 1.

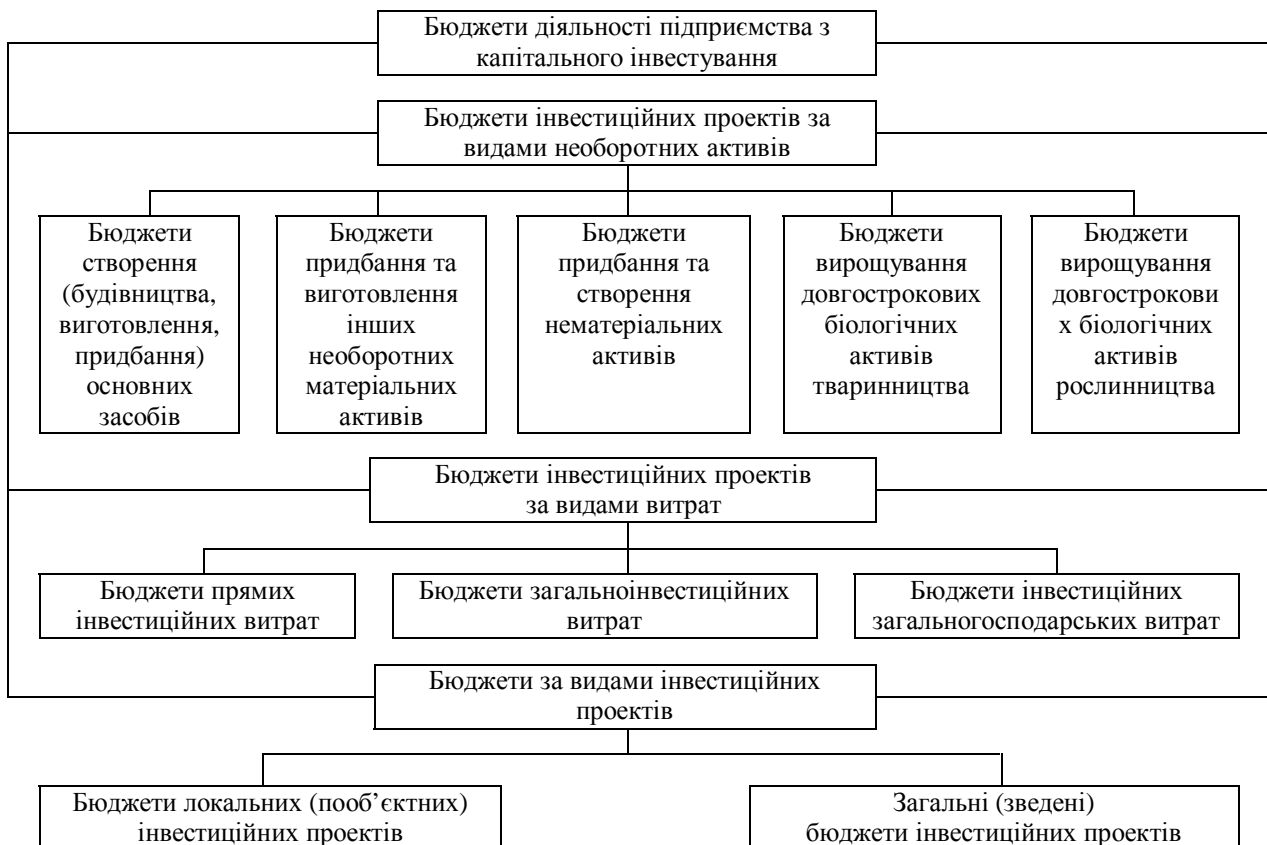

Рис. 1. Класифікація бюджетів діяльності підприємства з капітального інвестування

Процес бюджетування інвестиційних проектів є доволі складною процедурою і вимагає попереднього здійснення підготовчих заходів. Тобто обов'язково на підприємстві необхідно:

- затвердити наказом керівника підприємства та періодично уточнювати склад підрозділів (відділів, бюро, цехів, дільниць тощо), основною діяльністю яких буде виконання робіт та послуг з капітального інвестування і визначити їхню спеціалізацію (виконання будівельно-монтажних робіт, виготовлення нестандартного устаткування, комп'ютерне програмування, вирощування довгострокових біологічних активів тощо). У цьому контексті необхідно розробити положення про підрозділи діяльності підприємства з капітального інвестування та посадові інструкції для працівників цих підрозділів;
- розробити та затвердити диференційовані нормативи загальноінвестиційних витрат для кожного з підрозділів підприємства, які здійснюють діяльність з капітального інвестування;
- передбачити нормативи накладних загальногосподарських витрат діяльності підприємства з капітального інвестування;
- затвердити диференційовані нормативи рентабельності для підрозділів, які спеціалізуються на виконанні робіт (послуг) щодо створення відповідних видів необоротних матеріальних та нематеріальних активів;
- затвердити у нормативному регламенті з організації обліку та облікової політики підприємства номенклатуру інвестиційних витратних статей бюджетів для кожної із груп необоротних активів тощо.

З метою визначення (уточнення) та затвердження нормативів загальноінвестиційних витрат на поточний рік доцільно до його початку детально проаналізувати діяльність підрозділів (цехів, дільниць, відділів, секторів, бюро тощо), основною спеціалізацією яких є виконання робіт з капітального будівництва, реконструкції, модернізації, придбання і самостійного створення основних засобів та інших видів матеріальних і нематеріальних довгострокових активів. Отриману аналітичну інформацію треба використовувати при встановленні підрозділам загальних обсягів

їхньої діяльності, прямих та загальноінвестиційних витрат. Тобто, норматив загальноінвестиційних витрат для відповідних інвестиційних підрозділів підприємства визначатимуть як процентне відношення обсягу передбачених загальноінвестиційних витрат до величини прямих інвестиційних витрат.

Аналогічний підхід доцільно застосувати для встановлення нормативу загальногосподарських витрат діяльності підприємства з капітального інвестування. Тільки в цьому випадку центрами формування витрат будуть функціональні підрозділи, які забезпечують організацію, управління та обслуговування діяльності підприємства з капітального інвестування. Зазвичай ці функції виконує відділ (управління, бюро, сектор тощо) капітального інвестування (капітальних інвестицій, капітального будівництва), а також інші підрозділи. Їхніми основними завданнями є: визначення обсягів капітальних інвестицій; складання переліку (титульного списку) необоротних активів, які необхідно придбати, побудувати, виготовити тощо; визначення потреби у фінансових ресурсах та джерелах їх покриття; укладання договорів щодо придбання інвестиційних матеріальних цінностей та отримання підрядних послуг (наукових, проектних, пошукових, будівельних і ін.); координація діяльності підрозділів, задіяних у процесах діяльності з капітального інвестування; контроль за своєчасним та якісним виконанням завдань, використанням інвестиційних ресурсів та ін.; здійснення обліку операцій з капітальними інвестиціями; складання форм статистичної звітності з капітального інвестування тощо.

Обсяги витрат (ліміт) на утримання функціональних підрозділів діяльності підприємства з капітального інвестування доцільно визначати прямим розрахунком. Відношенням передбачених на поточний рік обсягів загальногосподарських витрат до величини усіх витрат (прямих та загальноінвестиційних) діяльності підприємства з капітального інвестування визначають норматив, який необхідно застосовувати при складанні локальних інвестиційних бюджетів.

Норматив прибутковості (процентне відношення обсягу прибутку до загальної величини інвестиційних витрат) встановлюють залежно від наявності у підприємства коштів для фінансування капітальних інвестицій та потреб у ресурсах на технічний і соціальний розвиток підрозділів підприємства з капітального інвестування. Рентабельність доцільно диференціювати відносно способів виконання інвестиційних робіт (підрядний або господарський) та видів необоротних активів. Очевидно, що при виконанні робіт господарським способом нормативна рентабельність має перевищувати величину такого самого показника для підрядного способу. Тому зазвичай величина цього показника може коливатись в діапазоні від 0,1 % до 10 %, а то й більше.

Вище зазначали, що пріоритет в системі бюджетування діяльності з капітального інвестування має належати бюджетам локальних інвестиційних проектів. Запропоновану форму такого документа для групи основних засобів та приклад його заповнення наведено на рис. 2.

Для забезпечення відповідності визначення обсягів бюджетних та подальшого формування фактичних витрат на створення необоротних активів, необхідно дотримуватись методики, яка наведена у ПСБО 16 “Витрати” [6]. Тобто, формувати витрати необхідно за статтями прямих та загальновиробничих (загальноінвестиційних) витрат. Очевидно, що кожна сума, зазначена у відповідних статтях бюджетів локальних інвестиційних проектів, має підтверджуватись відповідними розрахунками або документами (договорами, замовленнями, кошторисами, калькуляціями тощо). Тобто підлягають обґрунтуванню обсяги матеріальних витрат, суми передбачуваної заробітної плати (залежно від трудомісткості робіт та їх складності), послуг, інших прямих витрат.

Дотримуючись принципу відповідності формування бюджетної та фактичної інформації про капітальні інвестиції, інформація бюджетів локальних інвестиційних проектів підлягає узагальненню за групами та підгрупами, відповідно до бухгалтерських рахунків та субрахунків обліку необоротних активів, наведених в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку [7]. Наприклад, для групи основних засобів можна застосовувати підгрупи: будівлі та споруди; машини та обладнання; транспортні засоби; інструменти, прилади та інвентар.

<i>Виробниче об'єднання "Універсал"</i>		Форма № УО КІ-11									
підприємство, організація		Затверджена наказом по підприємству									
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>1</td><td>3</td><td>5</td><td>7</td><td>8</td><td>6</td><td>4</td><td>2</td></tr></table>		1	3	5	7	8	6	4	2	21.06.15 р. № 193	
1	3	5	7	8	6	4	2				
ЗАТВЕРДЖУЮ											
<u>Демків</u>		<u>Демків Я. М.</u>									
підпис керівника		прізвище та ініціали									
<u>25 грудня 2015 р.</u>											
дата											
Бюджет локального інвестиційного проекту об'єкта основних засобів											
Період	<u>2016 р.</u>										
Назва об'єкта	<u>Токарний верстат по металу MD 360-1000 Digi</u>										
Одиниця виміру	<u>Комплект</u>										
Підрозділ-замовник	<u>Механообробний цех</u>										
Загальна вартість	<u>245,0 тис. грн.</u>										
Статті витратків	Обсяги, тис. грн.										
	Разом	зокрема за підрозділами									
		<i>ВКІ*</i>	<i>БЦ*</i>	<i>ЕМЦ**</i>	<i>ТЦ**</i>						
1. Матеріальні витрати – разом з них:	214,1	210,9	3,2	-	-						
1.1. Матеріали	3,2	-	3,2	-	-						
1.2. Виробниче устаткування	210,9	210,9	-	-	-						
1.3. Транспортні засоби	-	-	-	-	-						
1.4. Інструменти та інвентар	-	-	-	-	-						
1.5. Транспортно-заготівельні витрати	-	-	-	-	-						
1.6. Інші матеріальні витрати	-	-	-	-	-						
2. Вартість послуг – разом, з них:	5,0	-	-	3,2	1,8						
2.1. Сторонніх організацій	-	-	-	-	-						
2.2. Цехів підприємства	5,0	-	-	3,2	1,8						
3. Заробітна плата персоналу	0,8	-	0,8	-	-						
4. Відрахування на страхування (22,0 %)	0,2	-	0,2	-	-						
5. Інші прямі витрати	-	-	-	-	-						
6. Разом прямих витрат (стр. 1 + стр. 2. + стр. 3 + стр. 4 + стр. 5)	220,1	210,9	4,2	3,2	1,8						
7. Загальноінвестиційні витрати											
7.1. Норматив (%)	-	-	18,8	-	-						
7.2. Обсяг (стр. 6 х стр. 7.1 : 100)	0,8	-	0,8	-	-						
8. Разом прямих та загальноінвестиційних витрат (стр. 6 + стр. 7.2)	220,9	210,9	5,0	3,2	1,8						
9. Загальногосподарські інвестиційні витрати											
9.1. Норматив (%)	-	2,5	-	-	-						
9.2. Обсяг витрат (стр. 8 х стр. 9.1 : 100)	5,3	5,3	-	-	-						
10. Загальний обсяг інвестиційних витрат	226,2	216,2	5,0	3,2	1,8						
11. Прибуток											
11.1. Норматив рентабельності (%)	-	8,5	8,5	-	-						
11.2. Обсяг прибутку (стр. 10 х стр. 11.1 : 100)	18,8	18,4	0,4	-	-						
12. Загальний обсяг капітальних інвестицій (стр. 10 + стр. 11.2)	245,0	234,6	5,4	3,2	1,8						
* Спеціалізовані підрозділи діяльності підприємства з капітального інвестування: ВКІ – відділ капітальних інвестицій; БЦ – будівельний цех.											
** Інші підрозділи підприємства: ЕМЦ – електромонтажний цех; ТЦ – транспортний цех.											
Начальник відділу капітального інвестування	<u>Войтович</u>	<u>Войтович Р. В.</u>									
	підпис	прізвище та ініціали									
Провідний економіст з бухгалтерського обліку	<u>Равлик</u>	<u>Равлик Н. Г.</u>									

Рис. 2. Бюджет локального інвестиційного проекту об'єкта основних засобів

Аналогічно, інформацію бюджетів щодо створення нематеріальних та інших необоротних активів доцільно узагальнювати за підгрупами, які відповідають назвам субрахунків бухгалтерських рахунків 12 “Нематеріальні активи” (права користування природними ресурсами, права користування майном і ін.), 16 “Довгострокові біологічні активи” (довгострокові біологічні активи рослинництва, довгострокові біологічні активи тваринництва) тощо.

Формуючи бюджетну вартість локальних інвестиційних проектів основних засобів, доцільно усі витрати диференціювати за такими статтями:

– матеріальні витрати. Серед них матеріали, конструкції, машини та виробниче устаткування, транспортні засоби, інструменти, прилади, виробничий інвентар, господарський інвентар, транспортно-заготівельні витрати та інші матеріальні витрати;

– послуги. Їхню вартість безпосередньо зараховують до собівартості інвестиційних об’єктів. У складі послуг доцільно виділяти послуги зовнішніх та внутрішніх підрядників;

– основна та додаткова заробітна плата персоналу, безпосередньо зайнятого виконанням робіт зі створення необоротних активів;

– відрахування на загальнообов’язкове державне соціальне страхування відповідно до чинного законодавства;

– інші прямі витрати (на виготовлення документів, відрядження працівників тощо);

– загальноінвестиційні витрати, які формують за окремим переліком непрямих витрат, пов’язаних з придбанням (будівництвом, виготовленням тощо) основних засобів та інших необоротних активів. До них належать:

а) витрати на управління підрозділами, що здійснюють діяльність з капітального інвестування. Це видатки на оплату праці, обов’язкове соціальне страхування, відрядження управлінського персоналу (начальників підрозділів, їхніх заступників, майстрів, виконробів, бухгалтерів, економістів, нормувальників тощо);

б) витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. А саме видатки з оплати праці та обов’язкового соціального страхування персоналу, зайнятого на роботах з технічного обслуговування машин і устаткування та їх ремонту, суми нарахованої амортизації тощо;

в) витрати на обслуговування діяльності інвестиційних підрозділів (утримання обслуговуючого персоналу (контролерів, транспортувальників, прибиральників тощо), утримання приміщень (освітлення, опалення, водопостачання, водовідведення, ремонт тощо), сторожової та пожежної охорони, витрати на охорону праці та збереження довкілля, податки, передбачені Податковим кодексом України тощо.

Загальноінвестиційні витрати належить формувати тільки у складі витрат підрозділів, основною спеціалізацією яких є діяльність з капітального інвестування;

– загальногосподарські витрати. Це видатки на утримання управлінського апарату (заступник керівника підприємства з капітального інвестування, відділу капітальних інвестицій тощо) та загальногосподарських служб (складів, охорони і ін.), які обслуговують діяльність з капітального інвестування.

З метою формування прибутку діяльності підприємства з капітального інвестування в бюджетах інвестиційних проєктів, крім класичних статей витрат, необхідно передбачити також статтю планових нагромаджень (прибутку). Їх обсяги визначають відповідно до встановлених на підприємстві нормативів рентабельності інвестиційної діяльності.

Підсумовуючи загальні обсяги витрат та величину планових нагромаджень, отримують кошторисну (бюджетну) вартість інвестиційного об’єкта необоротних активів, що підлягає фінансуванню і яка в майбутньому зазвичай буде його первісною (інвентарною) вартістю.

Фрагмент зведеного бюджету інвестиційних витрат з придбання (будівництва, виготовлення) основних засобів наведено на рис. 3.

Аналогічні зведені бюджети інвестиційних витрат необхідно розробляти і для нематеріальних, довгострокових біологічних та інших матеріальних необоротних активів.

У складі зведених бюджетів діяльності підприємства з капітального інвестування, крім бюджетів за видами необоротних активів, необхідно формувати бюджети загальноінвестиційних та загальногосподарських витрат.

Виробниче об'єднання "Універсал"

підприємство, організація

Форма № УО КІ-15
Затверджена наказом по
підприємству
21.06.15 р. № 193

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

1	3	5	7	8	6	4	2
---	---	---	---	---	---	---	---

ЗАТВЕРДЖУЮ

Демків

Демків Я. М.

підпис керівника

прізвище та ініціали

25 грудня 2015 р.

дата

**Зведений бюджет інвестиційного проекту створення основних засобів
на 2016 рік**

Статті видатків	Обсяги видатків, тис. грн.				
	разом	зокрема за підрозділами*			
		ВКІ	БЦ	ЦНУ	ІД
1. Матеріальні витрати – разом, з них:	11549,6	9491,3	1047,6	667,4	343,3
1.1. Матеріали	3179,2	1269,1	953,8	635,9	320,4
1.2. Виробниче устаткування	3292,5	3292,5	-	-	-
1.3. Транспортні засоби	2542,1	2542,1	-	-	-
1.4. Інструменти та інвентар	2367,4	2367,4	-	-	-
1.5. Транспортно-заготівельні витрати	132,3	-	84,3	25,1	22,9
1.6. Інші матеріальні витрати	36,1	20,2	9,5	6,4	-
2. Вартість послуг – разом, з них:	2819,1	2571,2	247,9	-	-
2.1. Сторонніх організацій	2571,2	2571,2	-	-	-
2.2. Цехів підприємства	247,9	-	247,9	-	-
3. Заробітна плата персоналу	3725,4	-	1949,7	1325,3	450,4
4. Відрахування на страхування (22,0 %)	819,6	-	428,9	291,6	99,1
5. Інші прямі витрати	526,8	-	316,1	158,0	52,7
6. Разом прямих витрат	19440,5	12062,5	3990,2	2442,3	945,5
7. Загальноінвестиційні витрати	811,6	-	150,2	471,4	190,0
8. Разом прямих та загальноінвестиційних витрат	20252,1	12062,5	4140,4	2913,7	1135,5
9. Загальногосподарські витрати	301,6	301,6	-	-	-
10. Загальний обсяг інвестиційних витрат	20553,7	12364,1	4140,4	2913,7	1135,5
11. Прибуток	1726,0	1050,9	330,9	247,7	96,5
12. Загальний обсяг капітальних інвестицій	22279,7	13415,0	4471,3	3161,4	1232,0

* ВКІ – відділ капітальних інвестицій; БЦ – будівельний цех; ЦНУ – цех з виготовлення нестандартного устаткування; ІД – інструментальна дільниця

Начальник відділу капітального інвестування

Войтович

Войтович Р. В.

Провідний економіст з бухгалтерського обліку

підпис
Равлик

прізвище та ініціали
Равлик Н. Г.

Рис. 3. Приклад зведеного бюджету інвестиційних витрат для групи "Основні засоби"

Завершальним етапом процесу бюджетування має бути складання бюджетів фінансових результатів для кожної групи необоротних активів та зведеного бюджету фінансових результатів діяльності підприємства з капітального інвестування. Очевидно, що як інформаційні джерела для їх складання використовуватимуть дані бюджетів локальних інвестиційних проектів.

Як приклад заповнену форму зведеного бюджету доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства з капітального інвестування подано на рис. 4.

Отже, бюджетування – це одна із найважливіших складових процесу управління і головний із інструментів обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємства з капітального інвестування. Його основним завданням є формування управлінської інформації про обсяги капітальних інвестицій для дієвого контролю ефективності використання усіх видів інвестиційних ресурсів підприємства.

<i>Виробниче об'єднання "Універсал"</i>		Форма № УО КІ-20
підприємство, організація		Затверджена наказом по підприємству
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	1 3 5 7 8 6 4 2	21.06.15 р. № 193
ЗАТВЕРДЖУЮ		
<i>Демків</i>		<i>Демків Я. М.</i>
_____		_____
підпис керівника		прізвище та ініціали
_____		<i>25 грудня 2015 р.</i>
_____		дата
Зведений бюджет діяльності підприємства з капітального інвестування на 2016 рік		
Назва розділів та статей	Сума, тис. грн.	
1. Інвестиційні доходи		
1.1. Придбання (виготовлення, поліпшення) основних засобів	22279,7	
1.2. Придбання (виготовлення) малоцінних та інших необоротних матеріальних активів	2993,0	
1.3. Придбання (створення) нематеріальних активів	917,6	
1.4. Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	349,3	
Разом	26539,6	
2. Інвестиційні витрати		
2.1. Придбання (виготовлення, поліпшення) основних засобів	20553,7	
2.2. Придбання (виготовлення) малоцінних та інших необоротних матеріальних активів	2758,5	
2.3. Придбання (створення) нематеріальних активів	845,7	
2.4. Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	321,9	
Разом	24479,8	
3. Інвестиційний прибуток		
3.1. Придбання (виготовлення, поліпшення) основних засобів	1726,0	
3.2. Придбання (виготовлення) малоцінних та інших необоротних матеріальних активів	234,5	
3.3. Придбання (створення) нематеріальних активів	71,9	
3.4. Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів	27,4	
Разом	2059,8	
Джерела фінансування капітальних інвестицій:		
– власні кошти – 17039,6 тис. грн., з них прибуток – 10579,3 тис. грн.; амортизаційні відрахування – 6460,3 тис. грн.		
– залучені кошти – 9500,0 тис. грн., з них: довгостроковий кредит – 9500 тис. грн.		
Начальник відділу капітального інвестування	<i>Войтович</i>	<i>Войтович Р. В.</i>
	_____	_____
	підпис	прізвище та ініціали
Провідний економіст з бухгалтерського обліку	<i>Равлик</i>	<i>Равлик Н. Г.</i>
	_____	_____

Рис. 4. Зведений бюджет діяльності підприємства з капітального інвестування

Висновки

У результаті проведеного дослідження обґрунтовано доцільність відокремлення діяльності підприємства з капітального інвестування від інших видів звичайної діяльності та її функціонування на засадах автономності та комерціалізації з можливим виділенням на самостійний баланс без утворення юридичної особи. Встановлено, що в системі управління капітальними інвестиціями підприємства як найважливіший із інструментів доцільно застосовувати бюджетування інвестиційних проектів. Охарактеризовано методику складання бюджетів локальних інвестиційних проектів необоротних активів та зведених бюджетів діяльності підприємства з капітального інвестування. Наведено форми бюджетів та приклади їх заповнення.

Перспективи подальших досліджень

Ефективне функціонування системи управління діяльністю підприємства з капітального інвестування вимагає адекватного їх облікового забезпечення. Тому з метою формування достовірної інформації про доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства з капітального інвестування в умовах самостійності та комерціалізації необхідно удосконалити методику ведення бухгалтерського фінансового обліку доходів та витрат за локальними інвестиційними проектами, розробити первинні документи і бухгалтерські регістри аналітичного та синтетичного обліку. Подальшого розвитку вимагає система бухгалтерських рахунків та субрахунків для обліку операцій з капітальними інвестиціями, зокрема щодо формування джерел фінансування та обліку їх використання в системі бухгалтерського обліку і узагальнення облікової інформації в управлінській та фінансовій звітності.

1. Паливода К. В. *Грошові ресурси та фінансові механізми капітального інвестування у житлове будівництво: автореф. дис. ... д-ра екон. наук.* – К., 2010. 2. Урванцева С. В. *Інвестиційний кредит в Україні та формування його ціни: автореф. дис. ... канд. екон. наук.* Ірпінь, 2015. 3. Назарова О. Г. *Вартісний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук.* – Краматорськ, 2015. 4. Бондар М. І. *Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія / М. І. Бондар.* – К.: КНЕУ, 2008. – 256 с. 5. Ізмайлов Я. О. *Облік і аналіз капітальних інвестицій: організація і методика (на матеріалах гірничо-збагачувальних підприємств): автореф. дис. канд. екон. наук.* – Київ, 2009. 6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. 7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.